

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

1.1 Formålet med lovforslaget

Hensigten med lovforslaget er at skabe hjemmel til at forlænge den koncession, som Gudenaacentralen (Tangeværket) har til at udnytte vandkraften i Gudenåen jf. Lov nr. 184 af 20/03/1918 med senere ændringer med yderligere 6 år dvs. indtil den 8. januar 2014, således at der sikres 3 år til gennemførelse af vandplanlægningen, og at der yderligere sikres en treårig periode til en eventuel projektforberejdelse.

Ved samme lejlighed ophæves 1918-lovens § 1, litra o, som stiller krav om, at koncessionshavernes ansatte skal have dansk indfødsret, da den ved en fejl ikke er blevet ophævet tidligere.

1.2 Baggrund for lovforslaget

Tangeværket, der ejes af Gudenaacentralen A.m.b.a., er et af de 20 vandkraftværker, som blev opført i tiåret omkring første verdenskrig. Tangeværket fik i medfør af lov nr. 184 af 20. marts 1918 koncession til udnyttelse af vandkraften i Gudenå. Koncessionen blev meddelt for en periode på 80 år fra 8. januar 1921.

Etableringen af Tangeværket betød, at Gudenåens naturlige dyreliv blev forhindret i at vandre frit i åen. Fiskene blev afskåret fra at vandre opstrøms Tange Sø til gydepladserne, og 13 km af den oprindelige Gudenå er nu oversvømmet af Tange Sø. Til gengæld har Tangeværket i en periode på snart 87 år produceret forureningsfri energi. En fisketrappe er desuden etableret for at afbøde virkningerne af afskæringen.

Tangeværket har i dag følgende andelshavere: Energiskabet NRGi, EnergiMidt, Galten Elværk, Skanderborg Kommune og Energi Viborg. Værket producerer ca. 12.000 MWh om året svarende til forsyningen af ca. 3000 husstande og på niveau med, hvad der produceres af to moderne vindmøller.

I 2000 vedtog Folketinget en ændring af loven, så der blev skabt hjemmel til at forlænge koncessionen

med 2 år, jf. lov nr. 1274 af 20. december 2000. Et resultat af lovændringen i 2000 var, at der blev igangsat et udredningsarbejde, der skulle belyse konsekvenserne af forskellige løsningsmodeller for en fremtidig faunapassage ved Tange Sø under den udtrykkelige forudsætning, at Tange Sø skulle bevares.

Resultaterne af dette arbejde blev i 2002 sammenfattet i rapporten »Gudenåens passage ved Tangeværket« (Tangerapporten). I rapporten undersøges otte forskellige modeller for faunapassager og et forslag til restaurering af Gudenåen nedenfor Tangeværket. Modellerne kan groft deles op i tre kategorier; korte, mellem lange og lange omløb. Alle modeller skaber passage forbi Tangeværket, og modellerne med langt omløb indeholder desuden en passage forbi Tange Sø.

Høringssvarene til Tangerapporten viste, at der lokalt var betydelig uenighed om, hvordan de fremtidige forhold omkring Tangeværket og Tange Sø burde være. Desuden forelå der ikke klarhed over, hvordan et eventuelt omløbsprojekt kunne finansieres.

For at sikre tilstrækkeligt råderum for den lokale afklaring, herunder af finansieringsspørgsmålet, og forberedelse af et eventuelt detailprojekt for et omløb mv., vedtog Folketinget i 2002 en ændring af loven, som indeholdt hjemmel til, at Gudenaacentralens koncession til udnyttelse af vandkraften i Gudenå kunne forlænges indtil den 8. januar 2008; jf. lov nr. 1054 af 17. december 2002.

I lovforslaget indgik det igen som en forudsætning for en langsigtet løsning med et eventuelt omløbsprojekt, at Tange Sø skulle bevares, at der skulle opnås bred lokal opbakning til et projekt, at der skulle tilvejebringes betydelig lokal medfinansiering, og at finansieringen skulle være afklaret på forhånd.

Efterfølgende har der været drøftelser med alle involverede parter, som har vist, at der fortsat er forskellige opfattelser af, hvilken løsning, som bør vælges.

Gudenaacentralen har siden 2005 fået udarbejdet en række rapporter om konsekvenserne af forskellige modeller for Gudenåens passage ved Tangeværket og de lokale holdninger hertil. Senest har Gudenaacentralen den 19. april 2007 offentliggjort rapporten »Fi-